

Tukipalveluiden tuottaminen Pohjois-Savon hyvinvointialueelle

Ahall 21.03.2022 § 6
23/00.04.02/2022

Valmistelija: Muutosjohtaja Janne Niemeläinen p. 044 717 9460,
janne.niemelainen@kuh.fi;

Tukipalveluiden valmistelun linjaamista on käsitelty väliaikaisessa valmistelutoimielimessä 18.10.2021 alla olevalla tavalla (pöytäkirjasta on poistettu henkilöstön työterveyshuoltoa koskeva osio, koska se käsitellään erillisenä kokonaisuutena). Aikataulu koko uudistukselle on poikkeuksellisen tiukka, ja siksi tukipalveluiden valmistelulle on tullut saada joku suunta, jonka varaan tukipalveluiden tuottaminen on voitu valmistella.

Väliaikaisen valmistelutoimielimen ja poliittisen seurantaryhmän tekstiosiot valmistelutekstissä esitetään kursivoidulla tekstillä luettavuuden selkiyttämiseksi.

Väliaikainen valmistelutoimielin 18.10.2021

Hyvinvointialueen luovuttajaorganisaatioiden tukipalveluiden tuottamisesta vastaavat tällä hetkellä pääsääntöisesti luovuttajaorganisaatioiden in-house yhtiöt; Servica Oy, Sakupe Oy, Istekki Oy, Mo-netra Pohjois-Savo Oy, Järviseudun työterveys Oy sekä liikelaitoskuntayhtymä Islab.

Sairaanhoitopiirin purkautumisen myötä hyvinvointialueelle tulee siirtymään sairaanhoitopiirin osakeomistukset em. tukipalveluyhtiöistä. Hyvinvointialueella on mahdollisuus järjestää tukipalveluiden tuottaminen mm. seuraavilla tavoilla:

- 1) Oma tuotantona*
- 2) In-house aseman perusteella tukipalveluyhtiöiden toimesta*
- 3) Kilpailuttamalla tukipalvelut*
- 4) Kohtien 1-3 erilaisilla yhdistelmillä*

Kunnat eivät voi olla tukipalveluiden tuottajina suoraan hyvinvointialueelle, koska kunnan ja hyvinvointialueen välillä ei ole sellaista oikeudellista yhteyttä, mikä muodostaisi perusteen palveluiden tuottamiselle ja ne ovat toisistaan erillisiä oikeushenkilöitä.

Kuntajohdon kanssa on pidetty kolme tilaisuutta, missä on käyty läpi hyvinvointialueen tukipalveluiden tuottamismahdollisuuksia. Lisäksi Kuntaliitto on järjestänyt erillisen tukipalveluwebinaarin, missä tukipalveluiden tuottamismahdollisuuksia on käyty läpi.

Tukipalveluyhtiöiden toimitusjohtajat ovat olleet Vaten johtoryhmän kuultavina ja he ovat kertoneet kuinka tuottaisivat tukipalvelut

hyvinvointialueelle. Toimitusjohtajia oli pyydetty ottamaan kantaa myös alenevaan rahoitukseen ja siihen, kuinka he pystyvät tuottamaan tukipalvelut alenevassa rahoituksessa.

Lain asettamien määräaikojen puitteissa hyvinvointialueen tukipalveluita ei ole mahdollista organisoida omaksi toiminnaksi. Lisäksi omana toimintana tukipalveluiden tuottaminen sitoisi merkittävästi hallinnollisia henkilöstöresursseja. Laajamittainen kilpailuttaminenkaan ei ole mahdollista määräaikojen puitteissa. Ainoa mahdollinen ja tarkoituksenmukainen tapa tukipalveluiden tuottamiseen on valmistella tukipalvelut tuotettavaksi tukeutumalla nykyisiin in-house tukipalveluyhtiöihin pl. Järvisseudun työterveyshuolto Oy. Tukipalveluyhtiön tehtävänä olisi varmistaa kattavien tukipalveluiden tuottaminen joko kokonaan omana toimintana tai omana toimintana lisättynä täydentävillä ostopalveluilla.

Lokakuussa 2021 julkaistujen VM:n rahoituslaskelmien mukaan Pohjois-Savon hyvinvointialue tulee saamaan noin 10 M€ vähemmän rahoitusta siirtymäkauden jälkeen kuin nykyiset sote-kustannukset ovat. Rahoituksen väheneminen aiheuttaa tarpeen toiminnan uudelleen tarkasteluun hyvinvointialueella ydinpalveluiden ohella myös palveluja tuottavissa in-houseyhtiöissä. Hyvinvointialueen ostot in-house yhtiöiltä tulevat olemaan reilusti yli 10 % prosenttia hyvinvointialueen budjetista. Jatkossa on syytä tarkastella kriittisesti in-house yhtiöiden toimintamalleja ja hinnoittelua hyvissä ajoin ennen vuotta 2023.

Voimaanpanolain mukaan liikkeenluovutukseksi katsotaan myös kunnan sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen sekä pelastuspalvelujen tukitehtävien ja tehtäviä hoitavan henkilöstön siirrot, jos tehtävää hoitavan henkilön tosiasiallisista tehtävistä vähintään puolet on edellä tarkoitettujen tehtävien tukitehtäviä.

Periaate tarkoittaa sitä, että henkilö siirtyy hyvinvointialueen palvelukseen, mikäli hänen tehtävistään vähintään puolet on ollut sosiaali- ja terveydenhuollon tai pelastustoimen palvelujen tukitehtäviä. Voimaanpanolain hallituksen esityksen mukaan on tärkeää varmistua myös siitä, että välttämätön palvelutuotanto turvataan siirtymätilanteessa ja muutoinkin yhteen sovitetaan henkilöstöresurssit siten, että sekä hyvinvointialueilla että kunnilla on toimiva tukipalveluverkosto myös jatkossa.

Käytännössä tukipalveluhenkilöstön tehtäväkuvia ei ole laadittu siten, että siitä kävisi selvästi ilmi kohdistuuko työpanoksesta vähintään puolet siirtyvään toimintaan. Tästä johtuen kuntien ja tukipalveluyhtiöiden kanssa tulee käydä neuvottelut siirtyvän tukipalveluhenkilöstön määrästä. Neuvotteluissa tulee ottaa huomioon, että välttämätön palvelutuotanto turvataan siirtymätilanteessa ja muutoinkin yhteen sovitetaan henkilöstöresurssit siten, että sekä hyvinvointialueilla että kunnilla on toimiva tukipalveluverkosto myös jatkossa.

Mikäli tukipalvelut tuotetaan tukipalveluyhtiöiden toimesta, tulee hyvinvointialueelle siirtyvä tukipalveluhenkilöstö siirtää uudella liikkeen luovutuksella tukipalveluyhtiölle.

Valmistelijan päätösesitys VATElle:

Vate päättää, että:

- 1) hyvinvointialueen tukipalveluiden tuottaminen valmistellaan pääsääntöisesti nykyisten in-house yhtiöiden; Servica, Sakupe, Sansia, Istekki, Monetra ja Islabin palvelujen ja tilojen varaan.*
- 2) tukipalveluyhtiöiden ja Islabin tulee toimittaa Vatelille 15.11.2021 mennessä sitoumus, missä he sitoutuvat tuottamaan tukipalvelut koko hyvinvointialueelle.*
- 3) tukipalveluyhtiöiden ja Islabin tulee laatia riskianalyysi tukipalveluiden tuottamisesta hyvinvointialueelle viimeistään 15.11.2021 mennessä.*
- 4) tukipalveluyhtiöiden ja Islabin kanssa käynnistetään neuvottelut tuottavuusohjelmien laatimisesta heille asetettavien taloudellisten tavoitteiden saavuttamisesta.*
- 5) mikäli jonkun tukipalvelun osalta jokin muu vaihtoehtoinen malli on tarkoituksenmukaisempi toteuttaa, voidaan tukipalvelu valmistella sen mukaan.*

Esittelijän päätösehdotus:

Vate päättää hyväksyä valmistelijan tekemän päätösesityksen, mitä korjattiin kokouksessa poistamalla päätösesityksen kohdasta 1 sanat ”ja tilojen”.

Päätös: Todettiin, että yhteistoimintaelin kokouksessaan 18.10.2021 puolsi esitettyä valmistelulinjausta, ml. työterveyshuollon erillinen myöhempi käsittely. Yhteistoimintaelin toivoo huomioitavaksi lisäeläketurvan tukipalveluhenkilöstön siirtosuunnitelmia laadittaessa.

VATE hyväksyi esittelijän korjatun päätösesityksen tukipalvelujen linjauksena valmistelussa.

Kuten Vaten 18.10.2021 asiaselosteesta käy ilmi, on haasteet ruokahuollon palveluiden tuottamiselle muiden vaihtoehtojen kuin Servican osalta todettu mittaviksi.

Tukipalveluiden valmistelua, mukaan lukien ruokahuollon palvelut, Pohjois-Savon hyvinvointialueella ovat ohjanneet seuraavat periaatteet:

- 1) tukipalvelutuotannon turvaaminen häiriöttä 1.1.2023 alkaen*
- 2) potilas- ja asiakasturvallisuuden varmistaminen ja sen turvaaminen*

3) tietoturvaan ja tietosuojaan liittyvien riskien minimointi
4) hyvinvointialueen kannalta taloudelliset ratkaisut ottaen huomioon kuntien intressit voimassa olevan lainsäädännön asettamissa rajoissa

Tukipalveluiden tuottamista on käsitelty kuntajohdon erillisissä työpajoissa 3.2. ja 4.2.2022 sekä Vaten poliittisessa seurantaryhmässä 7.2. ja 14.2.2022.

Alla on kuvattu Vaten poliittisen seurantaryhmän 14.2.2022 kokouksessa esitellyt tukipalveluiden järjestämisvaihtoehtojen mahdollisuudet ja rajoitteet. Tarkastelu painottuu pääasiassa ruokahuollon palveluiden tuottamiseen, koska muiden tukipalveluiden osalta ei ole ollut tarpeen tehdä laajempaa tarkastelua. Alla kuvatut järjestämisvaihtoehdot sopivat kuitenkin pääsääntöisesti myös muiden tukipalveluiden tuottamisen vaihtoehtojen tarkasteluun.

Todetaan, että Vaten poliittinen seurantaryhmä päätti 14.2.2022 kokouksessaan, että hyvinvointialueen tukipalveluiden valmistelua jatketaan Servicaan tukeutuen, mahdollisuuksien mukaan kuntien näkökulmia huomioiden.

1) Kunnat tukipalveluiden tuottajina hyvinvointialueelle

Kunnat eivät voi olla tukipalveluiden tuottajina suoraan hyvinvointialueelle, koska kunnan ja hyvinvointialueen välillä ei ole sellaista oikeudellista yhteyttä, mikä muodostaisi perusteen palveluiden tuottamiselle ja ne ovat toisistaan erillisiä oikeushenkilöitä.

Voimassa oleva lainsäädäntö edellyttää, että kunnat yhtiöittävät toimintansa silloin, kun ne toimivat kilpailluilla markkinoilla. Tukipalveluiden tuottaminen hyvinvointialueelle täyttää tämän kriteerin. Julkisen toimijana hyvinvointialueella ei ole mahdollisuutta hankkia kunnilta tukipalveluita kilpailuttamatta niitä hankintalain mukaisesti.

Edellä olevasta johtuen tämä vaihtoehto tukipalveluiden tuottamiselle ei ole voimassa olevan lainsäädännön mukaan mahdollista.

2) Tukipalveluiden tuottamista koskevan siirtymäsäännöksen hyödyntäminen

Kuntien hyvinvointialueille tuottamien tukipalvelujen yhtiöittämiselle ehdotetaan yhden vuoden siirtymäaikaa, jos kunta on tuottanut kyseisiä palveluja sosiaali- ja terveydenhuoltoon ennen vuotta 2023. Siirtymäajasta ei ole vielä tehty päätöstä.

Siirtymäsäännöksen mukaan hyvinvointialue voisi myös siirtymäaikana ostaa palveluja kunnilta kilpailuttamatta, jos hankinta alittaa EU-kynnysarvot (207.000 €).

Siirtymäsäännöksen rinnalla ei ole esitetty muutosta henkilöstön siirtoajankohtaan. Edellä olevasta johtuen, jos kunta tuottaisi tukipalvelut hyvinvointialueelle siirtymäajan, eli vuoden 2023, niin henkilöstö on siirtynyt voimaanpanolain mukaan jo hyvinvointialueelle 1.1.2023.

Alustavien laskelmin mukaan jokaisen Pohjois-Savon kunnan omassa tuotannossa olevat ruokapalvelut ylittävät kokonaisuutena EU:n kynnysarvon 207 000 €.

Pienimmissä kunnissa (Tervo, Vieremä, Joroinen), jotka ovat jo luopuneet omasta ruokapalvelutuotannosta, voidaan olla lähimpänä tätä kynnysarvoa.

Edellä olevasta johtuen tämä vaihtoehto tukipalveluiden tuottamiselle ei ole esitetyn siirtymäajan, koko vuosi 2023, osalta mahdollista, mikäli siirtymäaika tulisi voimaan.

Mikäli siirtymäaika tulisi voimaan, on mahdollista, että halukkaat kunnat tuottaisivat ruokahuollon palveluita hyvinvointialueelle niin pitkään, kunnes EU-kynnysarvo 207.000 € on täynnä. Suurimpien kuntien osalta kyse olisi ainoastaan muutamasta kuukaudesta ja pienimpienkin kuntien osalta reilusti alle vuodesta.

Edellä olevan siirtymäajan jälkeen hyvinvointialueen ruokapalveluiden tuottaminen täytyisi joka tapauksessa järjestää muilla tässä asiaselosteessa kuvatuilla lain mukaisilla tavoilla.

Edellä olevasta johtuen siirtymäajan hyödyntämistä EU-kynnysarvoon asti, mikäli siirtymäsäännös tulisi voimaan, ei voida pitää tarkoituksenmukaisena eikä hyvinvointialueen edun mukaisena.

Myös tässä vaihtoehdossa täytyy huomioida hyvinvointialueelle siirtyvään ruokapalveluhenkilöstöön kohdistuvat vaikutukset. Ruokapalveluhenkilöstö tulee siirtymään voimaanpanolain mukaisesti hyvinvointialueelle joka tapauksessa 1.1.2023, koska voimaanpanolakiin ei ole esitetty tältä osin muutosta.

3) Ruokahuollon palveluiden kilpailuttaminen

Hyvinvointialueella on mahdollista kilpailuttaa ruokahuollon palvelut joko kokonaan tai osittain. Kokonaiskilpailutukseen varattava aika, ottaen huomioon hyvinvointialueen maantieteellisen laajuuden sekä ruokahuollon palveluita tarvitsevien yksiköiden määrän, tulee olla riittävän pitkä. Pelkästään tarjouspyynnön sisältömäärittely, kilpailutuksen toteuttaminen ja hankintapäätöksen tekeminen tulevat viemään aikaa useista kuukausista jopa vuoteen. Tämän lisäksi

tarjouskilpailun voittaneelle taholle tulee varata riittävä aika palveluverkoston rakentamiseen (tämä on täytynyt huomioida jo tarjouspyynnössä). Kokonaiskilpailutuksessa kyseessä olisi todennäköisesti EU-kynnysarvot ylittävä hankintakokonaisuus.

Osittaisessa kilpailutuksessa kilpailutuksen kohteena olisi erikseen määritelty maantieteellinen alue. Muu osa ruokahuollon palveluista tulisi järjestää muilla, tässä asiaselosteessa kuvatuilla lain mukaisilla tavoilla. Osittainen kilpailutus johtaisi vähintään kaksinkertaiseen hallinnolliseen työhön hyvinvointialueella, minkä aiheuttaa kaksi tai useampi palveluntuottaja.

Edellä olevasta johtuen ruokahuollon palveluiden kilpailuttamista kokonaisuutena ei voida pitää tarkoituksenmukaisena eikä hyvinvointialueen edun mukaisena. Kokonaiskilpailutus ei ole myöskään mahdollista 1.1.2023 mennessä.

Myöskään osittaista kilpailutusta ei voida pitää tarkoituksenmukaisena eikä hyvinvointialueen mukaisena. Osittainen kilpailutus voi olla mahdollista 1.1.2023 mennessä.

4) Ruokahuollon palvelut hyvinvointialueen omana toimintana

Hyvinvointialue voi tuottaa ruokahuollon palvelut omana tuotantona. Ruokahuollon henkilöstö siirtyy hyvinvointialueelle 1.1.2023. Ruokahuollon palveluiden tuottaminen omana tuotantona vaatisi keittiötilojen lisäksi ruokahuollon organisaation rakentamista hyvinvointialueen sisälle. Siirtyvässä ruokahuollon henkilöstössä ei ole esimiestason henkilöstöä eikä ruokahuollon asiantuntijoita kuten ravitsemusterapeutteja. Edellä olevasta johtuen hyvinvointialueen tulisi rekrytoida merkittävä määrä ruokahuollon henkilöstöä lisää. Hyvinvointialueen hallintaan ei ole siirtymässä suoraan voimaannon lain nojalla keittiötiloja vaan hyvinvointialueen tulisi vuokrata ne joko kunnilta tai vapailta markkinoilta.

Lain asettamien määräaikojen puitteissa hyvinvointialueen ruokahuollon palveluita ei ole todennäköisesti mahdollista organisoida omaksi toiminnaksi 1.1.2023 mennessä. Lisäksi omana toimintana tukipalveluiden tuottaminen sitoisi merkittävästi hallinnollisia henkilöresursseja.

Edellä olevasta johtuen tämä vaihtoehto ruokahuollon palveluiden tuottamiselle ei ole tarkoituksenmukaista eikä todennäköisesti mahdollista 1.1.2023 mennessä.

5) Ruokahuollon palveluiden tuottaminen usean In-House yhtiön toimesta / Uusien In-House yhtiöiden perustaminen

Hyvinvointialue voi järjestää ruokahuollon palvelut usean In-House yhtiön toimesta.

Vate on käsitellyt 1.12.2021 kokouksessaan Varkauden kaupungin esitystä yhteisen In-Housen yhtiön perustamiseksi alla olevalla tavalla.

Varkauden kaupunginhallitus on päättänyt esittää Pohjois-Savon hyvinvointialueelle / väliaikaiselle valmistelutoimielimelle, että Varkauden kaupunki ja Pohjois-Savon hyvinvointialue perustaisivat yhteisen in-house yhtiön Varkauden kaupungin alueella tarjottavien ruoka- ja puhtauspalveluiden tuottamiseksi hyvinvointialueen, mutta myös Varkauden kaupungin tarpeisiin. Varkauden kaupunki tarjoutuu toteuttamaan yhtiön perustamiseen liittyvät käytännön toimet sote-uudistuksen aikataulun mukaisesti siten, että tukipalveluyhtiön toiminta voisi alkaa 1.1.2023. Kaupunginhallitus esittää neuvottelujen käynnistämistä yhteisen yhtiön perustamiseksi.

Vate on päättänyt 18.10.2021 kokouksessaan linjata tukipalveluiden valmistelun pääsääntöisesti nykyisten in-house yhtiöiden mm. Servica varaan. Koska hyvinvointialueelle siirtyy sairaanhoitopiirin omistus Servicasta, on myös tukipalveluiden tuottaminen Servican toimesta hyvinvointialueelle tarkoituksenmukaisin vaihtoehto. Servica on myös antanut sitoumuksen, että se sitoutuu tuottamaan palvelut koko hyvinvointialueen alueelle.

Vaten toimivaltaa on rajattu voimaanpanolaissa siten, että Vate voi tehdä hyvinvointialuetta sitovia päätöksiä vain 31.12.2023 saakka. Vatelalla ei ole toimivaltaa tehdä päätöstä perustaa yhtiö Varkauden kaupungin kanssa. Uusien in-house yhtiöiden perustamista ei voida pitää myöskään tarkoituksenmukaisena, koska hyvinvointialueella on jo olemassa merkittävä tukipalveluiden tuottaja, joka kykenee tuottamaan po. palvelut. Uuden in-house yhtiön perustamisen ei voida katsoa olevan hyvinvointialueen edun mukaista.

Valmistelijan päätösesitys:

Vate päättää, että se ei lähde neuvottelemaan Varkauden kaupungin kanssa yhtiön perustamisesta eikä perusta yhteistä yhtiötä.

Esittelijän päätösesitys:

Vate päättää, että se ei lähde neuvottelemaan Varkauden kaupungin kanssa yhtiön perustamisesta eikä perusta yhteistä yhtiötä, vaan valmistelua jatketaan VATEn 18.10.2021 kokouksessa tekemän linjauspäätöksen mukaisesti. Tukipalveluiden valmistelussa tukeudutaan pääsääntöisesti nykyisten in-house yhtiöiden varaan.

Päätös:

Väliaikainen valmistelutoimielin hyväksyi esittelijän päätösesityksen ja totesi, että kunnat voivat käydä Servican kanssa itsenäisesti neuvotteluja palveluiden järjestämisestä, niitä ei VATE lähde erikseen kuntien kanssa käymään.

Mahdollisuus yhden tai useamman uuden In-House yhtiön perustamiseen Pohjois-Savon maakuntaan kuuluvan kunnan tai useamman kunnan kanssa on ollut valmistelussa tarkasteltavana.

Vatella ei ole ollut toimivaltaa perustaa uusia yhtiöitä hyvinvointialueelle. Vaten toimivalta on rajattu voimaanpanolaissa koskemaan 31.12.2023 saakka tehtyjä sopimuksia ja sitoumuksia.

Useamman In-House yhtiön malli aiheuttaisi hyvinvointialueelle ylimääräisiä kustannuksia mm. In-House yhtiön hallinnollisten kustannusten muodossa. Usean In-House yhtiön malli johtaisi myös vähintään kaksinkertaiseen hallinnolliseen työhön ja kustannuksiin hyvinvointialueella, minkä aiheuttaa kaksi tai useampi palveluntuottaja.

Usean In-House yhtiön vaihtoehdossa haasteena on myös yhtiön/yhtiöiden perustaminen ja toiminnan käynnistäminen sekä palvelutuotannon turvaaminen 1.1.2023 lukien. Haasteeksi tulee myös riittävän tukipalveluhenkilöstön varmistaminen yhtiöön/yhtiöihin. Siirtyvässä ruokahuollon henkilöstössä ei ole esimiestason henkilöstöä eikä ruokahuollon asiantuntijoita kuten ravitsemusterapeutteja. Edellä olevasta johtuen In-House yhtiön/yhtiöiden tulisi rekrytoida merkittävä määrä ruokahuollon em. henkilöstöä lisää.

Merkittävimmät riskit usean In-House yhtiön malliin liittyvät asiakas- ja potilasturvallisuuteen sekä tietoturvaan ja tietoujoaan. ICT-muutosvalmistelu on perustunut tukipalveluiden osalta yhden In-House yhtiön tuotantomalliin Vaten 18.10.2021 tekemän valmistelua koskevan linjauksen perusteella.

Merkittävimmät haasteet ja riskit liittyen selvittämättömiin asiakokonaisuuksiin usean ruokahuollon palveluiden tuottajan mallissa suhteessa ICT-valmistelussa olleeseen yhden tuottajan malliin ovat seuraavat:

- Aterioiden tilausrajapintojen rakentaminen Servican Aromin lisäksi useista eri tuotannonohjausjärjestelmistä Pegasos, Uranus, Lifecare potilastietojärjestelmään*
- Taloushallinnon järjestelmien rajapintojen rakentaminen Servican Aromin lisäksi*
- Logiikan rakentaminen sille, mihin ruokahuollon tuotannonohjausjärjestelmään tilaus lähetetään missäkin tilanteessa*
- Erinäiset tekniset yksityiskohdat ja reunaehdot selvitettävä tarkasti*
- Tukeeko potilastietojärjestelmät myös useamman ”saman merkkisen” tietojärjestelmän / useamman installaation integroimista? Esim. pystytäänkö alueen useat eri Aromi ja Jamix ratkaisut teknisesti luomaan kokonaisuudeksi yhteen potilastietojärjestelmään*
- Suunniteltava, miten järjestelmäpalvelukokonaisuuden muutoksenhallinta, ylläpito ja valvonta järjestetään, kun osapuolia lukuisia*

- Suunniteltava, miten eri järjestelmien muutos- ja ylläpitokustannukset jakautuvat eri organisaatioiden kesken
- Hajautetussa ratkaisussa syntyy huomattavia päällekkäisiä kustannuksia
- Tietoturvaan ja tietosuojaan liittyvät riskit, kun toiminta/tiedot hajautuvat useille eri toimijoille

Usean In-House yhtiön malli sisältää merkittäviä asiakas- ja potilasturvallisuuteen, tietosuojaan ja tietoturvaan sekä häiriöttömään ruokahuollon palvelutuotannon käynnistymiseen liittyviä riskejä.

Edellä olevasta johtuen usean In-House yhtiön vaihtoehto ruokahuollon palveluiden tuottamiselle 1.1.2023 lukien sisältää niin merkittäviä ja selvittämättömiä asiakas- ja potilasturvallisuuteen sekä tietosuojaan ja tietoturvaan liittyviä riskejä, ettei sitä ole mahdollista toteuttaa. Usean In-House yhtiön malli on myös taloudellisesti kalliimpi vaihtoehto hyvinvointialueelle kuin yhden In-House yhtiön tuotantomalli.

6) Ruokahuollon palveluiden tuottaminen Servican toimesta

Ruokahuollon palveluiden tuottaminen hyvinvointialueelle on mahdollista Servican toimesta.

Servican toimitusjohtaja on ollut Vaten johtoryhmän kuultavana ja hän on kertonut kuinka Servica tuottaisi tukipalvelut hyvinvointialueelle. Toimitusjohtajaa on pyydetty ottamaan kantaa myös alene-vaan rahoitukseen ja siihen, kuinka Servica pystyy tuottamaan tukipalvelut alenevassa rahoituksessa.

Servicalta, samoin kuin muilta In-House yhtiöiltä on vaadittu riskianalyysi tukipalveluiden tuottamiseen liittyen. Servica on toimittanut vaaditun riskianalyysin ja se on käsitelty Vaten johtoryhmässä ja Vaten kokouksessa. Riskianalyysin mukaan ruokahuollon palvelutuotannolle hyvinvointialueelle ei ole tunnistettavissa sellaisia riskejä, jotka antaisivat perusteltua aihetta erityisiin toimenpiteisiin hyvinvointialueen puolelta.

Servican palvelutuotanto täyttää tukipalveluiden tuottamiselle asetetut vaatimukset, jotka ovat ohjanneet tukipalveluiden valmistelua.

- 1) tukipalvelutuotannon turvaaminen 1.1.2023 alkaen*
- 2) potilas- ja asiakasturvallisuuden varmistaminen ja sen turvaaminen*
- 3) tietoturvaan ja tietosuojaan liittyvien riskien minimointi*
- 4) hyvinvointialueelle taloudelliset ratkaisut ottaen huomioon kuntien intressit voimassa olevan lainsäädännön asettamissa rajoissa*

Edellä olevasta johtuen ruokahuollon palveluiden tuottaminen Servican toimesta hyvinvointialueelle 1.1.2023 lukien on

tarkoituksenmukaisin ja hyvinvointialueen edun mukainen vaihtoehto.

Aiemman valmistelun konsulttiselvitys

Aiemman sote- ja maakuntauudistusvalmistelun yhteydessä teetettiin konsulttiselvitys "Pohjois-Savon tulevan maakunnan tukipalvelujen järjestämisvaihtoehtojen arviointi ja selvitys eri vaihtoehtojen reunaehdoista".

Konsulttiselvitystä ei ole päivitetty vastaamaan hyvinvointialueuudistuksen tilannetta mutta yleisesti voidaan todeta, että selvityksessä olevat useat havainnot ovat suoraan sovellettavissa nykyiseen tilanteeseen.

Konsulttiselvityksen havaintoja on hyödynnetty valmistelussa.

Taloudelliset laskelmat eri vaihtoehtoja

Tarkkoja laskelmia ei tässä vaiheessa valmistelua ole edelleenkään mahdollista tehdä, koska kaikkia tarvittavia tietoja ei ole käytettävissä. Valtaosa laskelmien tekemiseen tarvittavista tiedoista sisältyy voimaanpanolain mukaiseen kuntien antamaan selvitykseen, joka kuntien tulee antaa hyvinvointialueelle 28.2.2022 mennessä. Alla on kuvattu keskeisimmät tiedot, jotka laskelmien tekemiseen tarvitaan:

- Vuokran määrittelyä ei ole vahvistettu (koskee myös keittiöitä), ei ole tarkkoja tietoja keittiöistä ja niiden vuokrista, koska kuntien selvitysvelvollisuus ei koske tukipalvelutiloja*
- Irtaimen tukipalveluomaisuuden tietoja ei ole käytettävissä. Kuntien selvitysvelvollisuus koskee myös siirtyvää tukipalveluomaisuutta. Kunnilta näitä tietoja on kysytty jo ennakoon, mutta ei ole saatu kunnilta kattavia vastauksia.*
- Kunnat ilmoittavat voimaanpanolain 50 % säännöksen nojalla siirtyvän tukipalveluhenkilöstön 28.2.2022 mennessä. Tässä vaiheessa ei ole tarkkaan tiedossa, paljonko kunnista on siirtymässä tukipalveluhenkilökuntaa.*
- Kuntien selvitysvelvollisuus koskee myös tukipalveluiden sopimuksia. Valmistelussa ei vielä tiedetä, minkä sisältöisiä sopimuksia on siirtymässä kunnista hyvinvointialueelle. Siirtyviin sopimuksiin sisältyvät myös ICT sopimukset (Aromi, Jamix) ja näiden ehdot täytyy tarkastaa, koska näillä on vahva yhteys potilastietojärjestelmiin ja sitä kautta potilasturvallisuuteen. Siirtyviin sopimuksiin sisältyy myös kuljetussopimuksia, joilla voi olla isojakin siirtyviä vaikutuksia kokonaisjärjestelyyn ja lopullisiin kustannuksiin.*

Taloudellisten laskelmien tekemiseen vaaditaan kaikki em. tiedot, että laskelmissa päästään tarkemmalle tasolle.

Yhteenveto ruokahuollon palveluiden tuottamiselle hyvinvointialueelle

Yhteenvedona voidaan todeta, lainsäädännön reunaehdot ja lainsäädännöstä tulevat määräajat huomioiden, että Servica kykenee tuottamaan ruokahuollon palvelut hyvinvointialueelle em. tukipalveluiden valmistelun edellyttämällä kriteereillä.

Usean In-House yhtiön malli sisältää niin merkittävät asiakas- ja potilasturvallisuusriskit sekä tietoturva- ja tietosuojariskit, että sitä ei voida pitää toteutettavana vaihtoehtona siten, että palvelutuotanto alkaisi 1.1.2023 eikä niin pitkään, kunnes kaikki riskit ovat asianmukaisesti selvitetty.

Kaikkien ruokapalveluiden tuotantovaihtojen osalta on laadittu swot analyysit keskeisistä vahvuuksista ja heikkouksista sekä uhkista ja mahdollisuuksista.

Servica vaihtoehdon osalta laskelmia on tehty Servican kuljetuskustannuksista ja niitä on verrattu säästyviin tilavuokriin ja henkilöstökustannuksiin. Tässä vaiheessa valmistelua laskelmat ovat karkeita ja suuntaa antavia. Mikäli päätöksenteon tueksi halutaan tarkempia laskelmia ja eri vaihtoehtojen perusteellisempaa vertailua, tulee se teettää ulkopuolisella asiantuntijalla.

Hyvinvointialueen tuoma muutos on koko siirtyvälle henkilöstölle merkittävä kuormitustekijä. Muu henkilöstö tietää, minne he ovat siirtymässä 1.1.2023. Tukipalveluhenkilöstön osalta tilanne on huomattavasti heikompi ja epätietoisuus aiheuttaa merkittävää henkistä kuormittumista epäselvästä tilanteesta johtuen.

Asian jatkovalmistelu tulisi ratkaista mahdollisimman selvästi ja pikaisesti ruokahuollon palveluiden varmistamiseksi 1.1.2023 lukien. Myös Servicalle tulee varata riittävästi aikaa palvelutuotannon järjestämiseksi.

Muiden tukipalveluiden tuottaminen hyvinvointialueelle

ICT-palvelut

VATE:n 18.10.2021 tekemän linjauksen mukaisesti ICT valmistelua on viety eteenpäin sillä ajatuksella, että Pohjois-Savon hyvinvointialueen ICT-arkkitehtuuri tulee perustumaan Pohjois-Savon sai-raanhoitopiiriin ICT-arkkitehtuuriin ja ICT-palvelutuotantomalliin, Istekki Oy:n toimiessa palvelutuottajana. Tämän linjauksen perusteluina oli mm. yliopistollisen sairaalan toimintojen jatkuvuuden varmistaminen ja yhteensovitettavien tietojärjestelmäpalveluiden määrän minimointi. Näillä linjauksilla on pyritty varmistamaan myös se, että Pohjois-Savon hyvinvointialue voi aloittaa toimintansa suunnitellusti 1.1.2023.

Keskitetyn ICT-palvelutuotantomallin etuja ovat esim. yhtenäinen loppukäyttäjäkokemus erityisesti yhteydenottojen ja käyttäjätuen osalta, yhtenäiset toimintamallit tietoturvakäytännöissä sekä palve-

luiden ylläpidon, hallinnan ja tietohallinnollisen ohjauksen selkeytyminen. Tukipalveluyhtiöön keskitetyn palvelutuotantomallin avulla hyvinvointialueella on selkeästi yksi kumppani, joka pystyy toimimaan ICT-palveluintegraattorin roolissa toimittajien ja sopimusten hallinnan osalta ja koordinoimaan mm. vikatilanteisiin liittyvää selvitystyötä tilaajan puolesta. Hyvinvointialueen näkökulmasta on selkeää, että palveluista ja niihin liittyvistä palvelutasoista voidaan sopia yhden tahon kanssa.

Istekki Oy tuottaa ICT-palveluja myös muille hyvinvointialueen tukipalveluyhtiölle. Ruokahuoltoon, laitoshuoltoon, apuväline- ja välinehuoltoon sekä talous- ja henkilöstöhallintoon liittyviä järjestelmä-palveluja tuotetaan Istekki Oy:n toimesta. ICT valmistelussa on varauduttu rakentamaan tarvittavat rajapinnat tukipalveluyhtiöiden tuotannonohjausjärjestelmien ja hyvinvointialueen järjestelmien välille ja myös tässä työssä Istekki Oy:llä on merkittävä rooli toteutuksen ja kokonaisuuden hallinnan osalta.

Istekki Oy:ssä on hyvinvointialueen ICT-palvelutuotannon kannalta kriittisiä asiantuntijaresursseja, joiden saatavuuden varmistaminen on hyvinvointialueen palvelutuotannon jatkuvuuden kannalta myös kaikissa tilanteissa varmistettava.

Tukipalveluyhtiöihin perustuva palvelutuotantomalli edellyttää hyvinvointialueelta vahvaa omistajaohjausta, jonka avulla voidaan hallita palveluiden laadun, vaikuttavuuden ja kustannusten kehittymistä. Omistajaohjaus tullaan sitomaan ja sisällytettäväksi tulevaan strategiavalmisteluun myös in-house yhtiöiden osalta.

Palkka- ja taloushallinnon palvelut

Monetra Pohjois-Savo tuottaa palkka- ja taloushallinnon palvelut tällä hetkellä jo mm. sairaanhoito-piirille ja Kuopion kaupungille.

Hankintapalvelut

Sansia Oy tuottaa hankintapalvelut tällä hetkellä valtaosalle luovuttajaorganisaatioista.

Tekstiilipalvelut

Sakupe Oy tuottaa tekstiilipalvelut tällä hetkellä valtaosalle luovuttajaorganisaatioista.

Laitoshuolto, kiinteistöhuolto omiin kiinteistöihin, välinehuolto, logistiikka

Servica Oy tuottaa mm. laitoshuollon palvelut tällä hetkellä jo mm. sairaanhoitopiirille ja Kuopion kaupungille.

Laboratoriopalvelut

Islab tuottaa laboratoriopalvelut tällä hetkellä valtaosalle luovuttajaorganisaatioista.

Kuten 18.10.2021 Vaten kokouksen asiaselosteesta käy ilmi, siirtyvät Pohjois-Savon sairaanhoitopiirin omistukset nykyisistä sairaanhoitopiirin in-house yhtiöistä hyvinvointialueelle.

Edellä ruokahuollon osalta tehty tarkastelu eri tuottamisvaihtoehtojen osalta soveltuu pääsääntöisesti myös muiden tukipalveluiden tuottamisvaihtoehtojen tarkasteluun.

Muita tarkoituksenmukaisia ja toteuttamiskelpoisia vaihtoehtoja, kuin tukeutuminen in-house yhtiöiden palveluihin ei ole. Omat rajoitteensa asettaa myös uudistuksen tiukka aikataulu. Hallinnollisia tukipalveluita on käsitelty myös yt-elimessä 1.3.2022 kokouksessa.

Esityslistan liitteenä jaetaan:

- Vaikutusten arviointi eri näkökulmista ruokahuollon palveluiden osalta
- Swot analyysit ruokahuollon palveluiden osalta
- 14.2.2022 poliittisen seurantaryhmän kokouksen ppt esitys

Lisäaineistona jaetaan:

- In-house yhtiöiden sitoumukset palveluiden tuottamiseksi koko Pohjois-Savon hyvinvointialueelle
- In-house-yhtiöiden riskianalyysit (luottamuksellinen)
- Konsulttiselvitys (luottamuksellinen)

Tukipalveluiden vastuunvalmistelija Anne-Mari Lappalainen esittelee asiaa kokouksessa.

Valmistelijan päätösehdotus:

Aluehallitus päättää, että hyvinvointialueen tukipalvelut hankitaan hyvinvointialueen osaomistukseen tulevilta in-house yhtiöiltä; Servica Oy, Sansia Oy, Monetra Pohjois-Savo Oy, Istekki Oy, Sakupe Oy sekä liikelaitoskuntayhtymä Islabilta (myöhemmin hyvinvointiyhtymä).

Esittelijä

va. hyvinvointialuejohtaja

Päätösehdotus

Aluehallitus päättää, että hyvinvointialueen tukipalvelut hankitaan hyvinvointialueen osaomistukseen tulevilta in-house yhtiöiltä; Servica Oy, Sansia Oy, Monetra Pohjois-Savo Oy, Istekki Oy, Sakupe Oy sekä liikelaitoskuntayhtymä Islabilta (myöhemmin hyvinvointiyhtymä).

Päätös

Merkitään pöytäkirjaan, että Kari Janhonen, Antti Kivelä ja Tuomo Pekkarinen ilmoittivat esteellisyydestä (HL 28.1 kohta 5) ja poistuivat kokouksesta asian käsittelyn ja päätöksenteon ajaksi klo 10.35 -

12.00.

Merkitään pöytäkirjaan, että Anne-Mari Lappalainen oli läsnä kokouksessa asian esittelyn ajan klo 10.35 - 11.10 poistui kokouksesta ennen asian käsittelyä.

Merkitään pöytäkirjaan, että Jukka Koponen poistui kokouksesta klo 11.25

Merkitään pöytäkirjaan, että asiassa pidettiin neuvottelutauko klo 11.48-11.57

Puheenjohtajan esityksestä päätettiin yksimielisesti, että asia palautetaan valmisteluun seuraavasti:

- käänteisen sidosyksikköhankinnan mahdollisuudet tukipalveluiden hankinnassa
- tiedot hyvinvointialueen kautta inhouse-yhtiöihin siirtyvän henkilöstön määrästä
- arviot esitettyihin ratkaisuihin liittyvistä kustannussäästöistä
- ruokapalveluja koskevan tilanteen selvittäminen eri kunnissa yhdessä kuntien ja Servican kanssa.

Lisäksi päätettiin, että jokaista inhouse-yhtiötä koskevat tukipalveluhankinnat tuodaan hallituksen seuraavaan kokoukseen erillisenä pykälänä.

Hyväksyttiin.